Ketter

Column hoofdredactie OnderWeg

Ad de Boer - 30 september 2017

Ik heb de recent overleden theoloog Harry Kuitert nooit ontmoet. Maar soms was het alsof hij bij ons in de kerk zat. Er werd jarenlang vanaf de kansel zo heftig voor hem gewaarschuwd dat ik de neiging had om achterom te kijken: zit deze gevaarlijke man soms een paar rijen achter me? Vanaf mijn eerste stappen op het (kerk)journalistieke pad, dat onder meer naar tumultueuze vergaderingen van de gereformeerde synode leidde, was de naam Kuitert voor mij synoniem met ketterij en dwaalleer.

Terugkijkend op de ontwikkeling en uitkomst van zijn denken vind ik die typeringen terecht. Stukje voor stukje brak hij het algemeen ongetwijfeld christelijk geloof af tot er niets meer van over was. ‘Destructie’ noemde zijn remonstrantse volgeling Johan Goud het in een in memoriam. Maar in veel gereformeerde commentaren op Kuiterts overlijden trof me de voorzichtige toon.

De apostelen Paulus, Petrus en Johannes waarschuwen in navolging van hun Heer voor valse profeten en dwaalleraren, maar die typeringen bleven afgelopen maand in orthodoxe kring achterwege. Zou dat zijn omdat Kuitert, zeker in zijn beginjaren, vergelijkbare kritische vragen stelde als nu in onze kerken klinken? Worden we voorzichtiger met deze typeringen, nu ook orthodox-gereformeerde theologen en synodes verketterd worden, zoals rond de vrouw in het ambt, homoseksualiteit, schepping en evolutie? Of zijn we terughoudend vanwege het besef dat de ‘ketter’ van vandaag net als Luther de kerkreformator van morgen kan blijken te zijn?

Ik blijf Kuitert vrijmoedig een dwaalleraar noemen, maar pleit even onbekommerd voor ruimte voor kritische vragen en voor openhartig gesprek daarover. Is de leer van de kerk in alles echt de leer van de Heer? Mogen we de Bijbel op dit of dat punt anders lezen dan vroeger?

Ik hoop op bruikbare platforms voor inhoudelijk debat, waarbij we niet wegkijken (jij jouw mening, ik de mijne), maar elkaar serieus nemen. Gesprek in liefde, broederlijk/zusterlijk, inschikkelijk en bescheiden. Maar ook stevig en pittig. Niet in 140 Twittertekens, maar lang en grondig. Met ruimte voor nieuwe inzichten én voor tegenspraak. Waarbij de kerk in laatste instantie bepaalt wat binnen en buiten de ruimte van het evangelie valt. Want de kerkleer is niet mijn privébezit. Samen met alle heiligen onderzoeken we de geesten, of ze uit God zijn, en luisteren we naar wat de Geest vandaag tot de gemeenten zegt.

https://www.onderwegonline.nl/10176-redactioneel-ketter